Kamil Pietrasik

Relacje czeczeńsko-saudyjskie (sierpień 1999–luty 2007 r.)

Wstęp

Najistotniejszą treścią niniejszego artykułu będą relacje pomiędzy Arabią Saudyjską a Czeczenią w okresie od dnia 7 sierpnia 1999 r. do lutego 2007 r. Z perspektywy historii wiemy, że dla ludności Dagestanu są to „dziejowe daty”. W pierwszym skrajnym terminie grupa dagestańskich wahabitów, setki czeczeńskich radykałów i pomniejsza liczba Arabów, nazywających się „Islamską Międzynarodową Strażą Pokoju” zaatakowała górzystą prowincję w Dagestanie¹. Z kolei w drugiej skrajnej dacie Ałłu Ałchanow zrezygnował ze stanowiska prezydenta Czeczenii, a władzę objął Ramzan Kadyrow.

Aktualny krajobraz literacki nie dostarcza nam zbyt wielu studiów, czy rozważań naukowych dotyczących relacji pomiędzy Królestwem Arabii Saudyjskiej a Czeczenią. Niewątpliwie omawiana problematyka również nie zostanie zaprezentowana w dogłębny sposób, dlatego autor żywi nadzieję, że ten zwięzły szkic będzie przyczynkiem do dalszych badań naukowych czy też dyskusji akademickich. W celu jak najbardziej wiernego odtworzenia relacji czeczeńsko-saudyjskich, autor dokonał analizy wydarzeń historycznych mających bezpośredni wpływ na kształtowanie się owych relacji.

¹ Za: B. Glyn Williams, *Inferno in Chechnya: Russian-Chechen wars, the Al Qaeda myth, and the Boston Marathon bombings*, Lebanon 2015, s. 135; por.: M. Galeotti, *Russia's Wars in Chechnya 1994–2009*, Oxford 2014, s. 51–52; por.: Ł. Donaj, *Contemporary Chechnya conflict – nation-liberation fight or terrorism*, „Przegląd Strategiczny” 2011, nr 1, s. 107.

Kontakty czeczeńsko-saudyjskie

Sytuacja Czeczenii do sierpnia 1999 r., to jest do momentu kiedy wojska rosyjskie nie podjęły działań przeciwko grupie bojowników czeczeńskich napawała optymizmem. Ewoluowała i była drogą, którą warto było pokonać, albowiem doprowadziła republikę do stabilizacji. Do tego stopnia, iż gotowość do inwestowania środków w gospodarkę Czeczenii wyraziły firmy zagraniczne np. z: Turcji, Stanów Zjednoczonych, Belgii czy Arabii Saudyjskiej, a także przedstawiciele diaspory czeczeńskiej w Rosji i kraje WNP². Firmy z Arabii Saudyjskiej do wskazanego momentu były skłonne inwestować w Czeczenii, po to, by pomóc Czeczenom wyjść z regresu ekonomicznego po pierwszej wojnie czeczeńskiej zakończonej porozumieniem o zawieszeniu broni w dniu 31 sierpnia 1996 r. w dagestańskim Chasaw-jurcie. W czasie drugiej wojny czeczeńskiej Arabia Saudyjska nadal była jednym z najważniejszych źródeł wsparcia Czeczenów zarówno pod względem finansowym jak i moralnym – i była to najpoważniejsza opozycja wobec rosyjskich działań na Kaukazie przeciwko muzułmanom. Z czasem to wsparcie zmalało³, ale jakkolwiek by nie nazwać tej pomocy, stała się ona źródłem napięć. Na początku listopada 2001 r. Królestwu Arabii Saudyjskiej oficjalnie zarzucono, iż jest jedną ze stron wspierającą czeczeńskich terrorystów. Zaatakowana wówczas Arabia Saudyjska zaprzeczyła tego typu stwierdzeniom oraz przedłożyła swój punkt widzenia w tej sprawie. Wyjaśniła, że rola Arabii Saudyjskiej: „nie wykracza poza pomoc humanitarną dla republiki, prowadzoną przez organizacje charytatywne, będące pod stałą kontrolą rządu Arabii Saudyjskiej”. Powiązana z tym faktem misja dyplomatyczna również została skoordynowana z realizacją programów humanitarnych dla ofiar w Czeczenii. Prowadząc tak klarowną politykę rząd Arabii Saudyjskiej uważał, że nikt nie powinien mieć wątpliwości, iż podejmowane wysiłki są słuszne i, że jest to właściwa droga do walki z terroryzmem. Zwłaszcza że islam całkowicie odrzuca po-

² *Investitsionnyy klimat v Chechenskoy Respublike*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/11504/> [dostęp: 11.10.2017].

³ R.W. Schaefer, *The insurgency in Chechnya and the North Caucasus: from gazavat to jihad*, Oxford–Santa Barbara 2010, s. 209.

zbawiania życia niewinnych ludzi i niszczenie mienia osób trzecich⁴. Rząd Arabii Saudyjskiej (oficjalnie wahhabizm) wypierał się powiązań z islamiistami czeczeńskimi, Osamą Bin Ladenem⁵, Al-Kaidą⁶ czy z jakąkolwiek inną radykalną organizacją. Trudno jest etykietować radykalnych islamiistów z Czeczenii jako wahhabitów, ponieważ – wahhabizm, co prawda jest skrajnie fundamentalną sektą islamu w obrębie sunnizmu, ale nie nakazuje stosowania przemocy w celu obalenia istniejących reżimów nie-muzułmańskich⁷. Rok 2001 był okresem wyjątkowo trudnym dla Czeczenów. Trwała druga wojna czeczeńska, a pomimo tego Arabia Saudyjska wyraziła zgodę na uczestnictwo Czeczenów w corocznej pielgrzymce do Mekki. A oto jak doszło do realizacji tegoż zabiegu. Pod koniec grudnia 2001 r., ówczesny wicepremier Czeczenii, Ałbek Giełagajew, zezwolił Czeczenom na uzyskanie paszportów w celu udania się za granicę. W siedzibie czeczeńskiego muftiego⁸ otworzono punkt rejestracji osób pragnących udać się na pielgrzymkę do Mekki. Według Giełagajewa, pielgrzymi mogli odbyć tradycyjną pielgrzymkę do Arabii Saudyjskiej drogą lądową lub powietrzną.

⁴ *Saudovskaya Araviya ne okazyvayet nikakoy podderzhki chechenskimi terroristam*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/12096/> [dostęp: 11.10.2017].

⁵ Milioner, islamski fundamentalista i sponsor międzynarodowego terroryzmu, Osama bin Laden urodził się w mieście Rijadu w Arabii Saudyjskiej w 1957 roku. Wychował się w Medynie, Al-Madina Abbottabadzie i Hidżazie, a następnie odebrał wykształcenie w szkołach w Dżudzie, ukończył studium zarządzania i ekonomii na Uniwersytecie Króla Abdula Aziza w Dżudzie. Bin Laden rozpoczął swoją współpracę z grupami muzułmańskimi w 1973 roku, pracując we wczesnych latach 80. z mudżahedinami przeciwko partii komunistycznej w południowym Jemenie i pozostawał zaangażowany w rozpoczęcie walki o obalenie rządu komunistycznego w Afganistanie. Chcąc zobaczyć ten konflikt w kategoriach: „wierzący muzułmanie wobec herezji”, założył z szejkiem dr Abdullahem Azzamem, misję dla mudżahedinów w Peszawarze z obozem w Sidda oboz szkoleniowy dla arabskich mudżahedinów, którzy przybyli na dżihad (święta wojna) w Afganistanie. Po wkroczeniu Rosjan do Afganistanu, bin Laden ustanowił *Ma'sadat Al-Ansar*, jako bazę dla arabskich mudżahedinów w Afganistanie. Za: *Encyclopedia of Terrorism*, red. C.C. Combs, M. Slann, Nowy Jork 2007, s. 41.

⁶ Al-Kaida jest międzynarodową organizacją z członkami w wielu krajach i z globalną aktywnością. Starszymi liderami tej grupy są również starsi przywódcy innych organizacji terrorystycznych, takich jak Egipski *al-Dżama'a al-Islamiyya* oraz Egipski *Dżihad*. Jako przywódcy tej sieciowej grupy liderzy al-Kaidy dążą do globalnej radykalizacji istniejących grup muzułmańskich i do utworzenia radykalnych grup muzułmańskich, gdzie obecnie nie ma. Ta grupa została założona przez Osamę Bin Ladena pod koniec lat 80., łącząc Arabów, którzy walczyli w Afganistanie przeciwko radzieckiej inwazji. Za: ibidem, s. 262.

⁷ R. W. Schaefer, op.cit.

⁸ Muzułmański uczony, który jest interpretatorem prawa szariatu. „Wielki mufti” jest najwyższą postacią religijną w Arabii Saudyjskiej. Za: R. Lacey, *Inside the kingdom: Kings, clerics, modernists, terrorists, and the struggle for Saudi Arabia*, Londyn 2009, s. 339.

Kilka wygodnych autobusów wyjechało z Groznego, zorganizowano loty z lotnisk inguskich i z Osetii Północnej⁹. Po raz kolejny do Mekki na hadżdż przybyło 9 pielgrzymów z Czeczenii w lutym 2002 roku¹⁰. W sumie do Muftifatu [czeczeńskiego – w przyp. autora]¹¹ zgłosiło się 60 osób chcących odwiedzić Mekkę i Medynę, jednak departamenty ds. wewnętrznych nie miały czasu na wydawanie paszportów dla wszystkich chętnych. I to właśnie tłumaczy tak niewielką liczbę muzułmanów z Czeczenii. Chcąc zinterpretować powyższą sytuację należy wskazać, iż Arabia Saudyjska stojąc w obliczu wspólnoty z narodem czeczeńskim świadomie udzieliła zgody na tę formę religijności. Ten impuls może świadczyć o tym, że Arabii Saudyjskiej zależało na pozytywnych relacjach z Czeczenią, a trwająca wojna nie powinna być przeszkodą w kultywowaniu tradycji religijnych. Z wielką dozą ostrożności można również założyć, iż gdyby Saudyjczycy nie wyrazili zgody na przybycie na pielgrzymkę przez czeczeńskich pątników, owe relacje z pewnością uległyby pogorszeniu. Idąc dalej tym tropem, hipotetyczny zakaz wjazdu na terytorium saudyjskie mógłby znaleźć swoje ujście w negatywnych opiniach na temat Arabii Saudyjskiej głoszonych wśród narodu czeczeńskiego.

Kolejny jasny sygnał umacniania relacji w stosunkach pomiędzy Arabią Saudyjską a Czeczenią. Pod koniec sierpnia 2001 r. dyrektor Biura Stowarzyszenia Miłosierdzia i Komitetu Pomocy ds. Kosowa i Czeczenii, Chalid al-Fadel przekazał informację, iż przez trzy lata w porze letniej w Arabii Saudyjskiej zbierano pieniądze na pomoc Czeczenom. Ostateczna suma to 150 tys. dolarów. Większość z tej kwoty przekazano meczetom. Ponad 6 tys. dolarów pochodziło ze specjalnie zamontowanych puszek na rynkach, w sklepach, przedstawicielstwach dużych firm i w centrach rozrywki (...)¹².

Niechlubne doświadczenie, które mimo wszystko przyniosło pozytywne owoce, to udział radykalnych bojowników np. Al-Walida we wszystkich

⁹ *Chechentsy smogut sovershit' khadzh*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/15894/> [dostęp: 13.10.2017].

¹⁰ *Khadzh v Mekku sovershayut vsego 9 palomnikov iz Chechni*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/16134/> [dostęp: 13.10.2017].

¹¹ Ibidem.

¹² *Za: leto v Saudovskoy Aravii bylo sobrano 150 tys. dollarov dlya chechenskikh bezhentsev*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/10412/> [dostęp: 13.10.2017].

regionalnych konfliktach w tym także na terenie Czeczenii. Był to problemem zagrażającym stabilności Arabii Saudyjskiej. Każda przeprowadzona przez niego konfrontacja zbrojna to zdobywanie kolejnych doświadczeń, a odpowiednio kształtowane postawy wśród innych bojowników przekładały się na wysoce wyszkolony ruch, który niósł za sobą niebezpieczeństwo dla reżimu saudyjskiego¹³. Taka zależność po raz kolejny zbliżyła do siebie mocarstwa, a wydarzeniami, w wyniku których rząd saudyjski zaczął na poważnie zastanawiać się nad sposobem walki z wewnętrzną opozycją były dwa samobójcze zamachy w Rijadzie. Doszło do nich w 2003 r. Pierwszy miał miejsce w maju, drugi w listopadzie. Przerażeni urzędnicy podjęli wówczas działania zmierzające do obniżenia przez reżim jego historycznego sojuszu z instytucją religijną reprezentowaną przez ruch wahhabitów. Wydarzenia jednak potoczyły się w innym kierunku, albowiem w praktyce Królestwo Saudów nie dążyło do zniesienia długotrwałych relacji z establishmentem religijnym. To z kolei nie było zaskoczeniem, ponieważ zakończenie tegoż sojuszu mogłoby doprowadzić do zasadności reżimu saudyjskiego¹⁴. Pomimo tych zależności, Arabia Saudyjska nie odżegnywała się od problemu i wciąż poszukiwała skutecznych narzędzi do walki z terroryzmem. Dążenie to doprowadziło ostatecznie do tego, że we wrześniu 2003r. książę Abdullah odwiedził Rosję, stając się najwyższym saudyjskim urzędnikiem odwiedzającym Rosję od 1934 r. Była to znamienna wizyta, albowiem utorowała drogę współpracy w zakresie bezpieczeństwa Rosji i Arabii Saudyjskiej. I choć wizyta cieszyła się zainteresowaniem, w prasie ukazały się jedynie lakoniczne szczegóły. Znając jednak cel wizyty oraz jej charakter nie ulega wątpliwości, iż najprawdopodobniej tematem rozmów podczas spotkania księcia Abdullaha z prezydentem Władimirem Putinem były kwestie „przeciwdziałania terroryzmowi”. Kluczową kwestią mogła być też osoba Al-Walida [walczący saudyjski bojownik w Czeczenii przeciwko Rosji – w przyp. autora], co do którego książę nie podjął żadnych kroków zmierzających do pozbawienia go obywatelstwa saudyjskiego. A nie uczynił tego z trzech bardzo ważnych

¹³ U.S., *Saudi Arabia: Holding the Chechen Card*, <https://worldview.stratfor.com/article/us-saudi-arabia-holding-chechen-card> [dostęp: 10.10.2017].

¹⁴ Ibidem..

powodów¹⁵. Po pierwsze w opinii ekspertów *The Jamestown Foundation*, przypadek walczącego w Czeczenii Abu Al-Walida znacznie różnił się od przypadku Osamy Bin Ladena z perspektywy saudyjskiej. Po drugie odebranie saudyjskiego obywatelstwa Al-Walidowi zniszczyłoby samookreśloną rolę państwa saudyjskiego jako obrońcy muzułmańskich narodów na całym świecie. I trzeci, ostatni powód niosący chyba najpoważniejsze zagrożenie. Odebranie saudyjskiego obywatelstwa Al-Walidowi to duże prawdopodobieństwo pojawienia się konfliktu plemiennego w Arabii Saudyjskiej¹⁶.

Do rewizyty doszło w styczniu 2004 roku „Myślę, że jest to niezwykle istotny fakt, iż księżę Arabii Saudyjskiej zaprosił prezydenta Republiki Czeczeńskiej. To jest uznanie obecnych władz Czeczenii. Zrozumienie, iż trwające operacje zbrojne wymierzone są przeciwko bojownikom walczącym w Czeczenii, a nie przeciwko muzułmanom” – wzmiankował A. Kadyrow¹⁷. „Mamy swoje propozycje w dziedzinie inwestycji w sektorze naftowym”, powiedział 14 stycznia przed odlotem z Moskwy do Rijadu Achmad Kadyrow¹⁸.

Podczas tej wizyty Kadyrow spotkał się z grupą znanych w Arabii Saudyjskiej pisarzy, artystów oraz ludzi biznesu i kultury¹⁹. Zdaniem A-M. Hodży spotkanie tej części saudyjskiej zbiorowości z delegacją A. Kadyrowa było niekwestionowanym krokiem zmierzającym ku poprawie relacji pomiędzy Rosją a Arabią Saudyjską. Z kolei wypowiadając się na temat pomocy udzielanej Czeczenii, A-M. Hodża, podkreślił, że chętni do pomocy i wsparcia zawsze się znajdują. Podniósł, iż grupa, którą on kieruje również jest w stanie zapewnić poważne wsparcie (Czeczenom – w przyp. autora)²⁰. Z kolei Rijad nie chcąc narażać się na utratę dobrego imienia oficjalnie poinformował, że fundusze pochodzące z Arabii Saudyjskiej nie

¹⁵ Ibidem..

¹⁶ *Chechnya's Abu Walid And The Saudi Dilemma*, <https://jamestown.org/program/chechnyas-abu-walid-and-the-saudi-dilemma/> [dostęp: 12.10.2017].

¹⁷ A. Kadyrov v khode vizita v Saudovskuyu Araviyu nameren obsudit' vopros ob investitsiyakh v neftekompleks Chechni, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/49155/> [dostęp: 13.10.2017].

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ V khode vstrech s predstavitel'yami elity Saudovskoy Aravii A. Kadyrov raz' yasnil situatsiyu v Chechne, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/51127/> [dostęp: 13.10.2017].

²⁰ A. Kadyrov v khode vizita v Saudovskuyu Araviyu nameren obsudit' vopros ob investitsiyakh v neftekompleks Chechni, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/49155/> [dostęp: 13.10.2017].

służą wspieraniu i finansowaniu terrorystów w Czeczenii²¹. A. Kadyrow poruszył jeszcze jedno fundamentalne zjawisko. Kwestie religii przy jednoczesnym wspieraniu jej przez Saudów.

W tym miejscu autor proponuje zapoznanie się z tezą znanego w świecie arabskim, szejka Mohammed Ali Sabuniego, którego muzułmańscy teologowie nazywają „Sługą Koranu”. Otóż, po zaznajomieniu się z sytuacją w Czeczenii, wywiódł on, że ci, którzy dokonują aktów terrorystycznych, nie podążają słuszną drogą:

„Ich czyny nie mają nic wspólnego z dżihadem, świętą wojną o islam” – podkreślił. M. Ali Sabuni, który jest autorem 40 znanych książek o teologii muzułmańskiej²².

Dodatkowo wizyta zrodziła jeszcze jeden znamieny element. Doprowadziła do zweryfikowania wcześniejszych poglądów zarówno przez szejka Mohammeda Al-Sabuniego jak i A.M. Hodży. Ci dwaj zgodnie stwierdzili, iż dotychczas na temat sytuacji w Republice Czeczeńskiej mieli dość nikłe wyobrażenie. Oświadczyli również, że uznają A. Kadyrowa za wybranego prezydenta Czeczenii i lidera tegoż narodu. „Teraz, dzięki wizycie Kadyrowa, mamy jasny obraz i jesteśmy gotowi do pełnej współpracy zmierzającej do osiągnięcia pokoju i stabilności w Czeczenii” – podkreślił M. Hodża. 16 stycznia 2004 r., A. Kadyrow kontynuował podróż po historycznych miejscach Arabii Saudyjskiej. Między innymi odwiedził starożytny pałac królewski oraz ambasadę rosyjską w królestwie. Zaś w drugiej części dnia został przyjęty przez ministra spraw zagranicznych, Hadżiego Ajada Madaniego. Wieczorem prezydent Czeczenii przybył do stolicy królestwa, Rijadu, gdzie odbył szereg spotkań z wysokiej rangi urzędnikami w tym kraju: księciem Abdallahem, ministrem spraw zagranicznych księciem Saudem al-Fajsalem, szefem Izby Gospodarczej Abdulrahmanem al-Dżurejsim, przewodniczącym Organizacji Saudyjskiego Półksiężyca, przewodniczącym komisji międzyresortowej w sprawie pomocy humanitarnej dla Kosowa i Czeczenii, Abdurrahmanem al-Suweijlem i środowiskami biznesowymi²³. Myśląc o jak najpełniejszym zjednaniu mocarstw,

²¹ Ibidem..

²² *V khode vstrech s predstaviteli elity Saudovskoy Aravii A.Kadyrov raz" yasnil situatsiyu v Chechne*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/51127/> [dostęp: 13.10.2017].

²³ Ibidem..

prezydent Czeczenii przekonywał saudyjskich biznesmenów, że inwestycje w przemysł republiki przyniosą oczekiwane zyski. Zabierając głos podczas negocjacji z przewodniczącym Izby Handlu i Przemysłu Arabii Saudyjskiej, Abdurrahman al-Dżurejsi, w obecności wpływowych przedstawicieli biznesu w królestwie, Kadyrow kreślił taki oto scenariusz dla swojego kraju: „Czeczenia potrzebuje wsparcia w odbudowie przemysłu naftowego (...)”²⁴.

Szef Izby Gospodarczej Arabii Saudyjskiej, pomimo trudnych warunków prawnie międzynarodowych oświadczył, iż królestwu zależy na stworzeniu mocnych fundamentów zmierzających do integracji z Rosją. Wychodząc z takiego założenia, zwrócił uwagę na fakt, że Arabia Saudyjska zaangażuje się nie tylko w projekty, które mogłyby przynieść zyski, ale także w odbudowę gospodarki i sfery społecznej w Republice Czeczenii. Strona saudyjska była poważnie zainteresowana obszarami na których biznesmeni z Arabii Saudyjskiej i Rosji mogliby współpracować. Saudyjskie środowiska biznesowe również porządkowały wiedzę na temat polityki podatkowej w Rosji oraz panującymi tam warunkami importu i eksportu²⁵. W konsekwencji tych wspólnych idei, strony zgodziły się na utrzymywanie kontaktów na poziomie grup roboczych. W związku z tym, Kadyrow chcąc kontynuować dobrą passę zaproponował otwarcie w Dżudda biura kultury Republiki Czeczeńskiej, dzięki któremu owi pracownicy mogliby pozostać w stałym kontakcie²⁶. Podczas tej podróży A. Kadyrow nie pominął również kwestii szkolnictwa w Czeczenii, a rozczarowana zaprezentowaną sytuacją Arabia Saudyjska zaoferowała realne wsparcie zmierzające do polepszenia sytuacji. Zapewnienia padły z ust Ahmeda Mohammeda Alima – prezesa Islamskiego Banku Rozwoju. Jednak do czasu podjęcia właściwych działań, Mohammed Ali postanowił wysłać do Czeczenii grupę swoich osobistych asystentów, aby ci bezpośrednio na miejscu oszacowali potrzeby strony czeczeńskiej służące przywróceniu sfery edukacyjnej. W niemałe zakłopotanie wprowadził prezydenta Kadyrowa kolejny wątek poruszony przez prezesa banku. Otóż wspominał on

²⁴ Kadyrov: *Vkladyvat' den'gi v Chechnyu pribyl'no*, <https://graniru.org/War/Chechnya/m.57168.html> [dostęp: 10.10.2017].

²⁵ Ibidem.

²⁶ Ibidem.

o wcześniejszej pomocy finansowej /kilkaset tysięcy dolarów/ udzielonej Czeczenom, o której prezydent Kadyrow dowiedział się właśnie podczas owego wyjazdu. W celu wyjaśnienia nieporozumienia Mohammed Ali uznał za konieczność udzielenia dodatkowej informacji, że wspomniane fundusze zostały wysłane z przeznaczeniem na cele humanitarne za pośrednictwem Ministerstwa Federacji Rosyjskiej Obrony Cywilnej²⁷.

Kolejni prezydenci po A. Kadyrowie, czyli Siergiej Abramow²⁸ oraz Ałłu Ałchanow²⁹ do lutego 2007 roku ani razu nie odwiedzili Arabii Saudyjskiej. W trakcie swojej prezydentury nie gościli również delegacji saudyjskiej w republice czeczeńskiej.

Podsumowanie

Podjęta przez autora analiza wydarzeń mówiących o relacjach pomiędzy Czeczenami a Saudami w okresie od sierpnia 1999 r. do lutego 2007 r. prowadzi zdaniem autora do stwierdzenia, że były one poprawne. Co prawda różniły się w omawianym przedziale czasowym, ale pamiętajmy, że i warunki polityczno-ustrojowe były zmienne.

²⁷ *Saudovskaya Araviya poobeshchala pomoch' v vosstanovlenii Chechni*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/49227/> [dostęp: 10.10.2017].

²⁸ Urodzony w Moskwie, Siergiej Abramow ukończył Taszkienski Uniwersytet Ekonomiczny w Uzbekistanie. Podczas kadencji Achmada Kadyrowa, Siergiej Abramow, 30-letni Rosjanin został mianowany na ministra finansów w Republice Czeczeńskiej. Po zamachu na Achmada Kadyrowa w Groznm w 2004 r, Abramow tymczasowo przewodniczył w rządzie republiki. Po przeżyciu kilku prób zamachu, Abramow wyjechał z Groznego do Moskwy, aby objąć przewodniczyć w Dyrekcji Dróg Kolejowych Kolei Rosyjskich. Za: A. Askerow, *Historical dictionary of the chechen conflict*, Lanham-Boulder 2015, s. 32.

²⁹ Urodzony i wychowywany w Obwodzie tańdykurgańskim w Kazachstanie, Ałchanow ukończył Transportową Szkołę Policyjną w Mohylewie na Białorusi oraz Policyjną Szkołę Wyższą w Rostowie nad Donem w Rosji, zanim został zastępcą kierownika w departamencie transportu w Czeczeno-Inguskim rządzie w Groznm w 1992 r. Następnie został kierownikiem tego departamentu i pełnił tę funkcję do 1997 roku. Podczas pierwszej wojny czeczeńskiej, Ałchanow wspierał rosyjską stronę przeciwko czeczeńskim separatystom. W kwietniu 2003 r., Achmad Kadyrow mianował go na ministra spraw wewnętrznych Czeczenii. Kiedy dokonano zamachu na Kadyrowa 9 maja 2004, Ałchanow stał się jednym z kandydatów-faworytów w Moskwie na objęcie posady prezydenta Czeczenii. Został on wybrany w dniu 30 sierpnia 2004 r. w kontrowersyjnych okolicznościach. W dniu 15 lutego 2007 r. rosyjski prezydent, Władimir Putin zdymisjonował Ałchanowa z funkcji prezydenta Czeczenii i mianował go na zastępcę ministra sprawiedliwości Federacji Rosyjskiej. Jest on powszechnie postrzegany jako skonfliktowany z Ramzanem Kadyrowem, który w lutym 2007 r. zastąpił Ałchanowa, na funkcji prezydenta Czeczenii. Za: ibidem, s. 40.

Niewątpliwie pionierem w sprawowaniu władzy był Achmad Kadyrow, który idąc z duchem czasu w kontaktach z Arabią Saudyjską zauważył korzyści rozwojowe dla swojego kraju. Zaczął kształtować politykę, która mogłaby ożywić te kontakty i paradoksalnie, udało mu się. Zastanówmy się jednak jaka była przyczyna tego niekwestionowanego sukcesu.

Achmad Kadyrow, który początkowo pełnił funkcję promoskiewskiego administratora republiki czeczeńskiej, a następnie jej prezydenta miał w przeciwieństwie do swoich poprzedników-prezydentów tejże republiki, pełną swobodę i możliwość nakreślania intensywności oraz długotrwałości kontaktów z Saudyjczykami. Zdaniem autora, pojawienie się u władzy republiki czeczeńskiej klanu Kadyrowów niewątpliwie przyczyniło się do ożywienia omawianych relacji, które trwają po dziś dzień. Stwarzając sprzyjające warunki do dialogu A. Kadyrow podejmował decyzje, które w żaden sposób nie szkodziły Czeczenii, a wręcz przeciwnie. To właśnie jego polityka wywarła bezpośredni wpływ na pomoc ze strony Saudów w celu uzdrowienia czeczeńskiej gospodarki. Ale czy za to zadowolenie nie trzeba będzie kiedyś zapłacić? Nie można odrzucić takiego scenariusza, ale na chwilę obecną nie ma na to żadnych dowodów, zatem, kierując się obiektywnymi racjami nie można z góry założyć, że kiedykolwiek będzie inaczej.

W omawianym temacie jakże dalece odmienną politykę sprawowali dwaj kolejni prezydenci Czeczenii, Siergiej Abramow oraz Ałłu Ałchanow, którzy obrali inną taktykę sprawowania władzy i nie kontynuowali polityki zagranicznej zapoczątkowanej przez A. Kadyrowa. Ostrożne zarządzanie republiką, rozpoczęło trudniejszy w ówczesnej historii okres. Czeczenii wciąż liczyli na Saudyjczyków, że ci dzięki swojej dalece rozwiniętej technologii nadal będą dokonywać inwestycji na ich terenach, co z pewnością ożywiłoby i uzdrowiłoby gospodarkę. Zgodnie z takimi widokami uważano również, że obywatele Czeczenii mogliby praktykować u najlepszych, to jest w Arabii Saudyjskiej. W rezultacie polityka uprawiana przez tych prezydentów miała ogromne znaczenie dla dalszych losów Czeczenii, i ze zmiennym szczęściem wpływała na stosunki czeczeńsko-saudyjskie. Nie sprzyjała być może nadmiernemu wzrostowi temperatury, ale także nie wpływała na ich oziębienie. Zatem kierując się obiektywizmem stwierdzić należy, że relacje pomiędzy Czeczeniami a Saudami w omawianym przedziale czasowym były poprawne.

Bibliografia

- Askerow A., *Historical dictionary of the chechen conflict*, Lanham-Boulder 2015.
- Chechnya's Abu Walid And The Saudi Dilemma*, <https://jamestown.org/program/chechnyas-abu-walid-and-the-saudi-dilemma/>.
- Chechentsy smogut sovershit' khadzh*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/15894/>.
- Encyclopedia of Terrorism*, red. C.C. Combs, M. Slann, Nowy Jork 2007.
- Investitsionnyy klimat v Chechenskoj Respublike*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/11504/>.
- Kadyrov: Vkladyvat' den'gi v Chechnyu pribyl'no*, <https://graniru.org/War/Chechnya/m.57168.html>.
- Kadyrov A., v khode vizita v Saudovskuyu Araviyu nameren obsudit' vopros ob investitsiyakh v neftekompleks Chechni, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/49155/>.
- Khadzh v Mekku sovershayut vsego 9 palomnikov iz Chechni*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/16134/>.
- Lacey R., *Inside the kingdom: Kings, clerics, modernists, terrorists, and the struggle for Saudi Arabia*, Londyn 2009.
- Saudovskaya Araviya poobeshchala pomoch' v vosstanovlenii Chechni*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/49227/>.
- Schaefer W.R., *The insurgency in Chechnya and the North Caucasus: from gazavat to jihad*, Oxford-Santa Barbara 2010.
- Za leto v Saudovskoy Aravii bylo sobrano 150 tys. dollarov dlya chechenskikh bezhentssev*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/10412/>.
- U.S., Saudi Arabia: Holding the Chechen Card*, <https://worldview.stratfor.com/article/us-saudi-arabia-holding-chechen-card>.
- V khode vstrech s predstaviteľyami elity Saudovskoy Aravii A. Kadyrov raz'yasnil situatsiyu v Chechne*, <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/51127/>.

Relations Chechen-Saudi (august 1997–february 2007)

Abstract

In the article, the author presented the most important events relations of Chechen-Saudian from the middle of 1999 to February 2007. The author showed how politics looked like for example during presidency of Aslan Maskhadov's, Ahmat Kadyrov's.

Keywords: Chechnya, Saudi Arabia, Caucasus, Middle East, Islam

Чечено-саудовские отношения (август 1999 года–февраль 2007 года)

Абстракт

Чечено-саудовские отношения (август 1999 года–февраль 2007 года) В статье автор рассказал о наиболее важных событиях чеченско-саудийских отношений с середины 1999 года по февраль 2007 года. Автор показал, как выглядела политика во время президентства Аслана Масхадова, Ахмата Кадырова.

Ключевые слова: Чечня, Саудовская Аравия, Кавказ, Ближний Восток, Ислам

dr Kamil Pietrasik
członek Towarzystwa Azji i Pacyfiku
kamilpietrasik@interia.pl